

ביטוח בשם החוק

אחת מתופעות הלוואי המסוכנות של הצפת מקצוע עריכת הדין הינה היעדר ביטוח אחריות מקצועית לחלק מעורכי הדין.

עו"ד שימי קדוש

מי מעז?

כידוע, אין כל חובה חוקית גורפת המחייבת את עורכי הדין להחזיק בפוליסת ביטוח אחריות מקצועית. על פי הערכות של לשכת עורכי הדין, כמחצית מכלל עורכי הדין הרשומים, אינם מבוטחים בביטוח אחריות מקצועית. זהו נתון דרמטי. המשמעות היא שכ-30,000 עורכי דין החשופים לתביעות בגין רשלנות, עלולים למצוא את עצמם במעמד של פושטי רגל, שכן מקרי הרשלנות במקצוע שלנו, בעיקר כשהדברים אמורים בעוסקים במקרקעין, מעלים לעיתים נזקים נטענים של מיליוני שקלים למקרה. במהלך שנת 2012 אישרה המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין, באופן עקרוני, שורת כללים חדשים, המטילים חובת ביטוח אחריות מקצועית על כלל עורכי הדין בישראל. הכללים אושרו לפי טיוטה שהכינה ועדת הביטוח בלשכה. הנוסח היה אמור להגיע לאישור המועצה הארצית ולאחר מכן לעבור למחלקת ייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים, שתכין נוסח סופי לאישורו של שר המשפטים. למיטב ידיעתי, המהלך לא הושלם עד היום. בבואי לכתוב מאמר זה, טעיתי לחשוב כי עיקר עורכי הדין המוותרים על רכישת ביטוח אחריות מקצועית הינם עורכי דין עצמאים, שהשיקול לאי רכישת ביטוח הינו שיקול כלכלי - ביטוח אחריות מקצועית הבסיסי ביותר עולה מעל 2,500\$ לשנה כשהוא יכול להגיע עד ל-8,000\$ ש ויותר, בהתאם לכיסויים הנרכשים ובהתאם לגובה ההשתתפות העצמית (עד 45,000\$ ש למקרה ביטוח אחד בתחום המקרקעין).

ולמה?

להפתעתי, נתקלתי במקרים בהם משרדי עורכי דין, בעיקר כאלה העוסקים בגבייה ובהוצל"פ, המעסיקים מספר של עורכי דין, נוהגים מטעמי חסכון לבטח רק אחדים מעורכי הדין של המשרד, שהם, ורק הם, חותמים על המכתבים היוצאים מהמשרד, הגם שעורכי הדין הלא מבוטחים טיפלו הלכה למעשה בלקוחות. תופעה זו מציפה שתי סוגיות: מחד גיסא, נקודת מבטו של עורך הדין, החשוף, ולא תמיד יודע עד כמה, לתביעות שעלולות

למוטט אותו כלכלית, ומאידיך גיסא, נקודת מבטו של הלקוח, שבמקרה של רשלנות עורך הדין, בעיקר במקרי קיצון, לא יהיה לו ממי להיפרע בהעדר כיס עמוק בדמות חברת הביטוח.

חוק להגנת עורך הדין

חקיקת חוק המחייב את עורכי הדין להחזיק פוליסת ביטוח אחריות מקצועית, כפי שנהוג ברכבים (ביטוח חובה), יכולה להגן הן על האינטרס של הלקוחות והן על האינטרס של עורכי הדין, אך יש בה משום התערבות פטרנאליסטית (אני, המדינה, מחייבת אותך להגן על עצמך מפני אסונות שיכולים לפקוד אותך) ויש שיאמרו שיש בחקיקה שכזו משום פגיעה בחופש העיסוק. קיימות קבוצות שונות של עורכי דין שהיו הנפגעות הישירות של חקיקה שכזו, דוגמא אחת הינה כ-3,000 עורכי דין המועסקים בפרקליטויות השונות בשירות המדינה או ברשויות המקומיות. בנוסף להם, מדי שנה מצטרפים ללשכה כ-3,000 עורכי דין חדשים, אך רבים מהם נאלצים להישאר מובטלים לתקופה של שנה לפני שהם מוצאים עבודה. הדבר נכון גם לגבי עורכי דין שהתמחו במשרדים גדולים ויוקרתיים, אך לא נשארו בהם לאחר תום ההתמחות ומחפשים עבודה לאחר הסמכתם. קבוצה נוספת, מוערכת בכ-2,000 עורכי דין המשלמים בכל שנה דמי חבר, אך מועסקים בתחומים אחרים במשק וכלל לא עוסקים בעריכת דין. הסיבות לכך שעורכי דין אלה ממשיכים לשלם דמי חבר ללשכה הן רבות ומגוונות: חלקם עושים זאת מטעמי יוקרה או כדי שיוכלו להמשיך להתהדר בתואר עו"ד גם במקצוע שבו הם עוסקים; ואחרים עושים זאת כדי שיוכלו לבצע פעולות משפטיות מסוימות עבור בני משפחותיהם, למשל לייצג אותם בתביעות הנוגעות לעניינים פרטיים או לבצע אימות חתימות על תצהירים לחברים ולבני משפחה.

לעניות טעמי, טוב יעשה המחוקק באם יקדם חקיקה המחייבת ביטוח אחריות מקצועית אשר יכולה, בסופו של דבר, להביא לתועלת רבה בכמה מישורים:

- הגנה על עורכי הדין מפני תביעות העלולות למוטט אותם כלכלית - ממילא עלות הביטוח תגולם, בסופו של דבר, בשכר הטרחה.
- הגנה על כלל הציבור המשתמש בשירותיהם של עורכי הדין על מנת שלא יעמוד מול שוקת שבורה במקרה של רשלנות עורך הדין.
- צמצום מאסיבי של העוסקים במקצוע עריכת הדין, בכך שייפלטו מהמקצוע אותם אלו שעסקו בו בשוליים או כאלה שפרנסתם דחוקה, עד כדי שלא משתלם להם לרכוש פוליסת אחריות מקצועית, ובנוסף - אלו שיעברו על החוק - יושעו מחברותם בלשכה.
- הגדלת מעגל המבוטחים בכ-30,000 עורכי דין נוספים יכולה לגרום להוזלה משמעותית בעלויות הביטוח ולהפיכתו לנגיש וזמין לכל כיס.